SZKOLNY PROGRAM

WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNY

Libertów, wrzesień 2020 r.

MISJA SZKOŁY

Jesteśmy szkołą, która daje uczniom gruntowne przygotowanie do życia w zmieniającym się świecie, aby potrafili sprostać wyzwaniom, jakie niesie teraźniejszość a także przyszłość.

WIZJA SZKOŁY

Stwarzamy uczniom warunki do ich wszechstronnego i harmonijnego rozwoju w wymiarze intelektualnym, psychicznym, społecznym, zdrowotnym, estetycznym, moralnym, duchowym, zgodnego z osobistymi potrzebami i możliwościami.

PODSTAWA PRAWNA

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. – art. 72 (Dz.U. 1997 r., nr 78, poz.483)
- Powszechna Deklaracja Praw Człowieka
- Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych
- Konwencja o Prawach Dziecka z listopada 1989 r. przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne ONZ, ratyfikowana przez Polskę 7 lipca 1991 r.
- Ustawa z 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. 2010 r. nr 44, poz. 250 ze zmianami)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 17 listopada 2010 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (ze zmianami)
- Ustawa z 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. 1982 r. nr 35, poz.230 ze zmianami)
- Ustawa z 19 stycznia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. nr 111, poz. 535 ze zmianami)
- Ustawa z 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz. U. 1996 r. nr 10, poz. 55)
- Ustawa z 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. 2003 r. nr 24, poz. 198)

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem (Dz. U. 2003 r. nr 26, poz. 226
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 22 grudnia 2004 r. w sprawie zakresu i organizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad dziećmi i młodzieżą (Dz. U. 2004 r. nr 282, poz. 2814 ze zmianami)
- Ustawa z dnia 20 lutego 2014 r. o postępowaniu w sprawie nieletnich (Dz. U. 2014 r., poz. 382)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz. U. 2015 r., poz. 1249)
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r., poz. 59)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej, przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. z 2017 r. poz. 356, poz. 649 – §4)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowe z 17 marca 2017 r. w sprawie szczegółowe organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli (Dz. U. z 2017 r. poz. 649)

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowe z 17 marca 2017 r. w sprawie opracowania programu wychowawczo-profilaktycznego na podstawie wyników corocznej diagnozy w zakresie występujących w środowisku szkolnym potrzeb rozwojowych uczniów, w tym czynników chroniących i czynników ryzyka, ze szczególnym uwzględnieniem zagrożeń związanych z używaniem substancji psychotropowych, środków zastępczych oraz nowych substancji psychoaktywnych. (Dz. U. z 2019 r. poz. 1148)
- Programy narodowe i krajowe w zakresie profilaktyki i promocji zdrowia

I WYCHOWANIE I PROFILAKTYKA

Wychowanie jest jedną z podstawowych kategorii pedagogicznych. Jeśli ujmiemy proces wychowawczy w czteroaspektowym modelu, w którym wychowanie pojmowane jest jako przenikanie się czterech nurtów: wspomagania naturalnego rozwoju dziecka, kształtowania postaw dziecka zgodnie z wymaganiami i oczekiwaniami społecznymi, zapobiegania zagrożeniom pojawiającym się na drodze rozwoju dziecka, korygowania utrwalonych nieprawidłowości z wcześniejszych okresów rozwoju, to dostrzeżemy, iż w toku jego trwania dziecko jest poddawane różnorodnym wpływom i oddziaływaniom wychowawczym. Mają one na celu z jednej strony wspieranie dziecka w procesie wszechstronnego i harmonijnego rozwoju osobowości, towarzyszenie mu podczas dokonywania wyboru zasad etycznych i wartości (dobra, prawdy i piękna), uczenie poszanowania dla dziedzictwa kulturowego i tradycji (rodziny, społeczności lokalnej, ojczyzny, zjednoczonej Europy), wyposażenie w wiedzę i umiejętności pozwalające sprostać wymogom czasów współczesnych i przyszłości; a z drugiej strony - pomoc dziecku w pokonywaniu pojawiających się na trudnej drodze rozwoju przeszkód i niebezpieczeństw. Właśnie tutaj w aspekcie kształtowania, zapobiegania i korygowania, proces wychowawczy spotyka się z oddziaływaniem profilaktycznym. Chociaż wychowanie koncentruje się na otwieraniu na dobro, a profilaktyka na

przeciwdziałaniu złu, ostatecznym celem obu oddziaływań jest zapewnienie dziecku bezpiecznego i bogatego w różnorodne bodźce środowiska, w którym jego rozwój w sferze fizycznej, psychicznej, społecznej, aksjologicznej może przebiegać w najpełniejszy, najlepszy z możliwych sposobów.

Profilaktyka to proces wspomagania człowieka w radzeniu sobie z trudnościami zagrażającymi prawidłowemu rozwojowi i zdrowemu życiu, a także ograniczanie i likwidowanie czynników niekorzystnych dla życia i zdrowia jednostki (Gaś, 2002). Tak sformułowana definicja oddziaływań profilaktycznych zakłada istnienie niekorzystnych zjawisk wpływających na wystąpienie niepożądanych zachowań wśród dzieci i młodzieży. W toku wieloletnich badań wyodrębniono zjawiska, które w bezpośredni sposób wpływają na ryzyko wystąpienia dysfunkcyjnych zachowań i nazwano je **czynnikami ryzyka** (Wojciaszek, 2002). Należą do nich: środowisko społeczne promujące normy i wzorce zachowań dysfunkcyjnych, modelowanie takich zachowań w domu i w szkole, konflikty i doświadczenie izolacji w dzieciństwie, grupa rówieśnicza, w której normą są zachowania nieakceptowane społecznie, niskie wyniki osiągnięte w szkole i brak celów życiowych, łatwy dostęp do substancji psychoaktywnych, wczesna inicjacja w zachowania ryzykowne. Obok czynników ryzyka istnieją również **czynniki chroniące**, wpływające na wzrost odporności młodego człowieka na trudne sytuacje życiowe, którym musi stawić czoło, dające poczucie sensowności otaczającego świata i przekonanie, że umie sobie poradzić z jego wyzwaniami i zagrożeniami. Do wyodrębnienia w badaniach czynników należą (Szymańska, 2002): silna więź emocjonalna z rodzicami, zainteresowanie nauką szkolną, regularne praktyki religijne, uwewnętrzniony szacunek do norm, wartości i autorytetów, stała opieka sprawowana przez kompetentną osobę dorosłą, zdolności umożliwiające dobre wyniki w nauce, umiejętność rozwiązywania problemów, wrażliwość społeczna, poczucie własnej skuteczności.

Indywidualna konstelacja czynników chroniących i czynników ryzyka każdego dziecka ma znaczący wpływ na prawdopodobieństwo pojawienia się u niego **zachowań ryzykownych**, mających niekorzystne konsekwencje psychologiczne, społeczne i zdrowotne. Zachowania ryzykowne pełnią funkcję adaptacyjną, są jednak nieprawidłowymi

sposobami przystosowania się, występującymi na ogół w odpowiedzi na trudną sytuację emocjonalną, rodzinną lub społeczną młodego człowieka. Pełnią zazwyczaj funkcję zastępczego zaspokajania zdeprawowanych potrzeb emocjonalnych, zastępczego realizowania celów i zadań rozwojowych oraz są sposobem na poradzenie sobie z trudną sytuacją poprzez odreagowanie lub uniknięcie odczuwania przykrych, negatywnych emocji. Do najczęściej pojawiających się zachowań ryzykownych należą (Szymańska, 2002): palenie papierosów, używanie alkoholu, używanie substancji psychoaktywnych, wczesna inicjacja seksualna, zachowania agresywne i przestępcze.

Stosunkowo nowym zjawiskiem, które w ostatnich latach przybrało na sile (budząc niepokój wielu rodziców i nauczycieli), jest nadmierna ilość czasu, jaki dzieci i młodzież poświęcają Internetowi, grom komputerowym oraz formom komunikacji, które zastępują oparte na bezpośrednim kontakcie relacje z rówieśnikami. „ […] *W wielu rodzinach to dzieci wprowadzają Internet do domów. Szybki rozwój technologii pozwala im na dostęp do najlepszych i najgorszych rzeczy, które mogą w nim znaleźć. Wiara rodziców w wartości edukacyjne Internetu, możliwość posiadania biblioteki na biurku powoduje, że ignorują inne nie zawsze korzystne wymiary tej technologii, takie jak: możliwość uzależnienia, łatwy dostęp do pornografii, narażenie na cyberprzemoc itp.”.* (Mendalka, 2004). Na dorosłych - rodzicach, nauczycielach, spoczywa odpowiedzialność za właściwe pokierowanie dziećmi w „sieciowym świecie”, a to wymaga zapoznania się z tym, co się w Internecie znajduje, ze zmianami jakim podlega jego zawartość, z tym, czym się w nim zajmują dzieci i jak to wpływa na ich rozwój.

Przedmiotem profilaktyki może być każdy problem wymagający w naszym odczuciu zastosowania środków zaradczych, naprawczych, lub któremu możemy zapobiec poprzez oddziaływania poprzedzające jego wystąpienie. Podstawowym celem oddziaływań profilaktycznych jest wzmacnianie czynników chroniących i eliminacja czynników ryzyka.

Od szóstego roku życia znaczną część aktywnego życia dzieci i młodzieży zajmuje **szkoła**, która oprócz funkcji dydaktycznej, pełni funkcję opiekuńczą i wychowawczą. Jest też ważnym terenem oddziaływań profilaktycznych. Dzieje się tak, gdyż : szkoła jest miejscem intensywnego rozwoju w zakresie funkcjonowania interpersonalnego i społecznego;
szkoła jest miejscem działalności zadaniowej uczniów, więc ujawnia lub wręcz wyzwala trudności dzieci i młodzieży;
szkoła jest miejscem konfrontacji autorytetów, kształtowania się poczucia własnej tożsamości ucznia, z perspektywy rodziców szkoła jest terenem weryfikacji oczekiwań związanych z własnym dzieckiem (Gaś, 1997).

Profilaktyka w środowisku szkolnym powinna spełniać następujące zadania:

- dostarczać wszystkim odbiorcom wiarygodnych informacji na temat warunków zdrowego życia i występujących zagrożeń;
- kształtować prozdrowotne wzorce konsumpcyjne;
- kształtować umiejętności intrapsychiczne (dojrzewanie i kontrolowanie m. in. emocji, motywacji, procesów poznawczych, wolicjonalnych czy samooceny);
- kształtować umiejętności interpersonalne;
- kształtować umiejętności podejmowania decyzji i rozwiązywania problemów;
- rozwijać więzi z grupą społeczną;
- uczyć odpowiedzialności,
- rozwijać środowisko szkolne i rodzinne;
- kształtować w środowisku szkolnym normy i reguły sprzyjające zdrowemu życiu i rozwojowi oraz eliminujących możliwość wystąpienia działań dysfunkcjonalnych;
- wcześnie rozpoznawać zagrożenia, diagnozować dysfunkcje oraz budować sieć wsparcia i pomocy dla osób i grup wysokiego ryzyka (Gaś, Poleszak, 2017)

Aby oddziaływania wychowawcze i profilaktyczne prowadzone przez szkołę były skuteczne niezbędna jest współpraca najważniejszych osoby dorosłych odpowiedzialnych za opiekę nad dzieckiem i jego wychowanie – czyli **rodziców i nauczycieli**. To oni są dla dziecka/ucznia modelami, i to ich postawy i umiejętności mają największy wpływ na jego sposób myślenia i zachowania.

Bibliografia:

Gaś, Z. B. (1997). Profilaktyka w szkole [w:] Z. B. Gaś, *Zapobieganie uzależnieniom uczniów.* Warszawa: CMPP-P.

Gaś, Z. B. (2002). *Szkolny program profilaktyki: istota, konstruowanie, ewaluacja*. Warszawa: MENiS.

Gaś, Z. B., Poleszak, W. (2017). *Opracowujemy i ewaluujemy program wychowawczo-profilaktyczny szkoły*. Warszawa: Ośrodek Rozwoju Edukacji.

Goldstein, A. P., Reagles, K. W., Amann, L. L. (2001). *Umiejętności chroniące. Zapobieganie narkomanii wśród młodzieży.* Warszawa: Wydawnictwo Karan.

Jarczyńska, J. (2014). *Uzależnienia behawioralne i zachowania problemowe młodzieży.* Bydgoszcz: Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego.

Kwieciński, Z., Śliwierski, B. (2011). *Pedagogika. Podręcznik akademicki.* Warszawa: PWN.

Kołakowski, A. (2013). *Zaburzenia zachowania u dzieci. Teoria i praktyka*. Sopot: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.

Łobocki, M. (2009). *Teoria wychowania w zarysie*. Kraków: Wydawnictwo IMPULS.

Majchrzak, P. (2010). *Czynniki ryzyka uwikłania w Sieć w świetle badań własnych* [w:] M. Ogińska-Bulik (red.), *Zachowania ryzykowne dla zdrowia*. Łódź: Wydawnictwo AHE.

Ogińska-Bulik, M. (2010). *Uzależnienia od Internetu.* Łódź: Wydawnictwo AHE.

Ostaszewski, K. (2014). *Zachowania ryzykowne młodzieży w perspektywie mechanizmów resiliemc.* Warszawa: Instytut Psychiatrii i Neurologii.

Poleszak, W. (2016). *Wyzwania i zagrożenia dalescencji.* Lublin: Innovatio Press.

Pyrzalski, J. (2015). *Wychowawcze i społeczno-kulturowe kompetencje współczesnych nauczycieli. Wybrane konteksty*. Łódź: the Q studio.

Siudem, I. (2005). *Agresja i przemoc w szkole. Przyczyny oraz sposoby przeciwdziałania.* Poznań: Fundacja „Trzeźwy Umysł”.

Szymańska, J. (2002). *Programy profilaktyczne. Podstawy profesjonalnej profilaktyki.* Warszawa: CMPP-P.

Śliwierski, B. (2011). *Współczesne teorie i nurty wychowania.* Kraków: Oficyna Wydawnicza IMPULS.

Świątkiewicz, G. (2002). *Profilaktyka w środowisku lokalnym.* Warszawa: Krajowe Biuro ds Przeciwdziałania Narkomanii.

Wesołowska, A. (2013). *Bezpieczeństwo młodzieży. Poradnik prawny.* Warszawa: Wydawnictwo Poltex.

Wojciaszek, K. (2002). *Jak mówić o narkotykach i co z tego wynika*. Serwis informacyjny „Narkomania’ nr 5.

Wójcik, Sz. (2012). Problem nadużywania Internetu [w:] Sz. Wójcik. *Nadmierne korzystanie z komputera i Internetu przez dzieci i młodzież.* Warszawa: Wydawnictwo Polskie Centrum Programu Safer Internet.

II LUDZKIE I MATERIALNE ZASOBY SZKOŁY

Szkoła Podstawowa w Libertowie posiada bardzo dobrze wykształconą i stale podnoszącą swoje kwalifikacje kadrę pedagogiczną. Są wśród nich specjaliści z zakresu: pedagogiki, psychologii, oligofrenopedagogiki, logopedii, resocjalizacji, terapii pedagogicznej. Dyrektor inicjuje i wspiera starania nauczycieli zmierzające do pogłębienia ich umiejętności wychowawczych oraz uzyskania nowych kompetencji w zakresie szeroko rozumianej profilaktyki poprzez refundowanie studiów, kursów, warsztatów i konferencji szkoleniowych. Działania wychowawczo-profilaktyczne szkoły są akceptowane przez rodziców i realizowane we współpracy z nimi, jak również z innymi podmiotami i instytucjami, takimi jak: Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Policja, Sądy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i organizacje pozarządowe.

Atutami szkoły, oprócz wykształconej, doświadczonej, kreatywnej i stale się doskonalącej kadry, która współpracuje z rodzicami, instytucjami i podmiotami odpowiedzialnymi za wychowanie dzieci, są:

- dbałość o bezpieczeństwo, życzliwa atmosfera i indywidualne podejście do każdego ucznia;
- wysoki poziom nauczania gwarantujący bardzo dobre przygotowanie uczniów do dalszego etapu kształcenia;
- programy nauczania dostosowane do potrzeb uczniów;
- pomoc psychologiczno-pedagogiczna dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych;
- szeroka oferta zajęć pozalekcyjnych;
- wysoki poziom edukacji kulturalnej, prozdrowotnej, przyrodniczo-ekologicznej;
- aktywnie działający samorząd uczniowski;
- działania na rzecz integracji środowiska szkoły – organizacja imprez kulturalnych, sportowo-rekreacyjnych z udziałem uczniów i ich rodzin;
- opieka medyczna;
- dobra baza lokalowa, na którą składają się: pracownie komputerowe, gabinety szkolnych specjalistów, biblioteka i czytelnia, świetlica, sala gimnastyczna, plac zabaw.

Ludzkie i materialne zasoby szkoły tworzą sprzyjające warunki do realizacji na jej terenie działań wychowawczych i profilaktycznych, które sprawiają, iż **absolwenci szkoły** to uczniowie, którzy:

- mają poczucie własnej godności;
- odróżniają dobro od zła w oparciu o uniwersalne wartości;
- są otwarci na innych, szczerzy i życzliwi;
- potrafią asertywnie wyrażać swoje potrzeby;
- są kulturalni;

- radzą sobie ze stresem,
- rozumieją innych i potrafią współpracować;
- dokonują samodzielnych i odpowiedzialnych wyborów;
- rozwijają swoje zdolności i zainteresowania;
- potrafią zastosować w praktyce posiadaną wiedzę i umiejętności;
- szanują dziedzictwo kulturowe,
- czują się odpowiedzialni za środowisko naturalne, w którym żyją;
- dbają o swoje zdrowie
- potrafią organizować swój czas wolny od nauki;
- są dobrze przygotowani do następnego etapu edukacji.

III DIAGNOZA SYTUACJI WYCHOWAWCZEJ

Rzetelne rozpoznanie problemu jest nieodzownym elementem działań pedagogicznych zarówno w obszarze dydaktyki jak i wychowania. W roku szkolnym 2019/2020 do marca trwały obserwacje zachowań uczniów. Podczas zdalnego nauczania od kwietnia do maja 2020 zostały przeprowadzone anonimowe ankiety na platformie Librus.

Do badania celowości i skuteczności zastosowanych działań wychowawczo - profilaktycznych posłużono się systematyczną obserwacją funkcjonowania uczniów w szkole przez wszystkich pracowników Szkoły Podstawowej im. Janusza Korczaka w Libertowie, anonimowymi ankietami dla rodziców (opiekunów) uczniów, oraz uczniów, analizą dokumentacji szkolnej, zwłaszcza dzienników lekcyjnych (oceny uczniów, frekwencja, uwagi i pochwały nauczycieli, w tym dokumentacji pedagoga szkolnego (opinie Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, rozmowy i porady udzielane uczniom i rodzicom, analiza zachowań nieakceptowanych społecznie wśród uczniów, analiza postępów w nauce uczniów). Zebrany materiał badawczy wraz z postulatami badawczymi stał się podstawą do opracowania niniejszego Programu.

WYNIKI BADAŃ

Na podstawie ewaluacji podjętych działań w ramach szkolnego programu profilaktyczno- wychowawczego zarówno z tego roku, ale także analizując ewaluację lat poprzednich ustalono następujące wnioski:

- działania profilaktyczne szkoły skutkują prawidłowością funkcjonowania uczniów na terenie szkoły;
- działania profilaktyczno – wychowawcze szkoły wspierają rozwój psychiczny, fizyczny, społeczny uczniów;
- w znacznej większości uczniowie czują się bezpieczni na terenie szkoły;

- uczniowie w trudnych sytuacjach mają możliwość skorzystania ze wsparcia wychowawcy, nauczycieli oraz pedagoga szkolnego;
- uczniowie utrwalają wiedzę z zakresu profilaktyki w ramach godzin wychowawczych;
- należy podjąć działania promujące kulturalne słownictwo i przeciwdziałać wulgaryzmom;
- należy promować wiedzę na temat zapobiegania przemocy i postaw agresywnych;
- należy promować wiedzę na temat negatywnych skutków zbyt długiego korzystania z urządzeń elektronicznych;
- należy promować wiedzę na temat negatywnych skutków picia napojów energetycznych, a także zwracać szczególną uwagę na to, czy uczniowie piją takie napoje na przerwach w toaletach;
- należy kontynuować strefę ciszy na wybranych przerwach, ponieważ są uczniowie, dla których ciągły hałas na przerwach jest uciążliwy;
- należy zwrócić większą uwagę na pracę uczniów w grupach, dobierać ich często losowo, tak aby mogli pracować nie tylko z uczniami, których lubią najbardziej.
- należy wzmacniać motywację uczniów do pełnego wykorzystania ich możliwości poprzez uświadomienie im odpowiedzialności za własny rozwój (np. zachęcać do udziału w zajęciach dydaktyczno-wyrównawczych i rozwijających uzdolnienia oraz do większego zaangażowania w konkursy organizowane przez szkołę i inne placówki).
- należy pracować nad wzajemnymi relacjami pomiędzy uczniami w celu zminimalizowania oznak dyskryminacji. Kontynuować działania mające na celu integrację międzyklasową i kształtować poczucie szacunku do drugiej osoby.
- należy w dalszym ciągu indywidualizować pracę z uczniami stosownie do ich możliwości i potrzeb, wzbogacając ją o nowe narzędzia, metody i formy pracy.
- należy nadal wzmacniać motywację uczniów do odnoszenia sukcesów edukacyjnych na miarę ich możliwości.

- należy doskonalić umiejętności, wzbogacać wiedzę, która umożliwi nauczycielom prowadzenie odpowiednich zajęć oraz stwarzać optymalne warunki do pracy z uczniami, prowadzące do ich wszechstronnego rozwoju.
- należy nadal monitorować ofertę zajęć pozalekcyjnych, dostosowując ją do zainteresowań i potrzeb uczniów. W miarę możliwości należy rozważyć wprowadzenie w szkole zajęć pozalekcyjnych rozwijających uzdolnienia i zainteresowania uczniów.
- należy informować rodziców o innych formach pomocy w szkole (innych niż zajęcia pozalekcyjne), jak na przykład: łatwiejsze wersje ćwiczeń, zadań, pytań, dobieranie w odpowiednie grupy itp.).

Działalność profilaktyczna w szkole powinna mieć charakter wielokierunkowy, zintegrowany i polegać na realizowaniu działań z zakresu profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej. W przypadku **profilaktyki uniwersalnej** jest to wspieranie uczniów i wychowanków w prawidłowym rozwoju i zdrowym stylu życia oraz podejmowanie działań, których celem jest ograniczenie zachowań ryzykownych niezależnie od poziomu ryzyka używania przez nich środków i substancji psychoaktywnych. W przypadku **profilaktyki selektywne** jest to wspieranie uczniów i wychowanków, którzy ze względu na swoją sytuację rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne są w wyższym stopniu narażeni na wystąpienie zachowań ryzykownych. W przypadku **profilaktyki wskazującej** jest to wspieranie uczniów i wychowanków, u których rozpoznano wczesne objawy używania środków i substancji psychoaktywnych lub występowania innych zachowań ryzykownych, które nie zostały zdiagnozowane jako zaburzenia lub choroby wymagające leczenia.

Przewidywane efekty: Program wychowawczo-profilaktyczny, który ujmie przedstawione powyżej zagadnienia umożliwi uczniom rozwijanie osobowości i nabywanie umiejętności prospołecznych, uwrażliwi na potrzeby innych ludzi,

zwiększy ich odpowiedzialność za słowa i działania, pozwoli zmniejszyć ryzyko zachowań problemowych, będzie ich motywować do samodzielnego poszukiwania pozytywnych, akceptowanych społecznie rozwiązań w trudnych sytuacjach życiowych.

IV CELE SZKOLNEGO PROGRAMU WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNEGO ORAZ FORMY REALIZACJI

CELE STRATEGICZNE

- **Tworzenie warunków do wszechstronnego i harmonijnego rozwoju osobowości.**
- **Kształtowanie postaw i umiejętności przygotowujących do życia w społeczeństwie.**
- **Kształtowanie postawy szacunku dla dziedzictwa kulturowego i tradycji.**
- **Promocja zdrowego i bezpiecznego stylu życia.**
- **Edukacja społeczna.**

Cel strategiczny: Tworzenie warunków do wszechstronnego i harmonijnego rozwoju osobowości

Cele szczegółowe	Formy realizacji wyznaczonych celów	Osoby odpowiedzialne	Termin realizacji
Uczeń: 1. Posiada umiejętność rozpoznawania wartości moralnych, odróżniania dobra od zła i brania odpowiedzialności za swoje słowa, czyny i decyzje. 2. Ma poczucie własnej wartości – rozwija swoje mocne strony, potrafi pracować nad słabszymi. 3. Posiada cechy osobiste, takie jak: prawdomówność, szczerość, rzetelność, punktualność. 4. Rozwija swoje zdolności i zainteresowania. 5. Potrafi twórczo myśleć, samodzielnie poszukiwać wiedzy i stosować ją w praktyce. 6. Rozwija własną aktywność. 7. Poznaje różne sposoby uczenia się.	• zajęcia z nauczycielami i wychowawcą (indywidualne i grupowe) nastawione na samopoznanie uczniów, budowanie pozytywnego obrazu własnej osoby, kształtowanie świadomości uzdolnień i ograniczeń indywidualnych; • zajęcia z pedagogiem mające na celu wzmacnianie poczucia własnej wartości oraz motywowanie do podejmowania różnych form aktywności zaspakajających potrzeby psychiczne i społeczne; • terapia zajęciowa; • zajęciach kół zainteresowań mające na celu rozwijanie aktywności uczniów, ich zdolności twórczych, talentów oraz umiejętności samodzielnego poszukiwania wiedzy i praktycznego jej wykorzystania. • spotkania z interesującymi osobami – naukowcami, pasjonatami, hobbystami; • przeglądy, występy, konkursy umożliwiające uczniom przeżycie sukcesu.	• dyrektor • nauczyciele • wychowawcy • szkolni specjaliści.	cały rok szkolny zgodnie z planem pracy i potrzebami

Nauczyciel: 1. Tworzy atmosferę bezpieczeństwa i akceptacji sprzyjającą wspieraniu ucznia w budowaniu jego zasobów osobistych. 2. Zapewnia każdemu uczniowi, bez względu na jego potencjał intelektualny możliwość odniesienia sukcesu. 3. Pełni funkcje modelowe, jego postawa jest dla ucznia wzorem do naśladowania. 4. Zapoznaje uczniów z różnymi sposobami uczenia się.	• stosowanie aktywizujących metod pracy z uczniami w celu uatrakcyjnienia zajęć i lepszego przyswajania przez nich przekazywanych treści, • motywowanie uczniów do podejmowania wysiłków poprzez stosowanie przez nauczyciela pochwał i nagród jako narzędzi do budowania pozytywnej samooceny uczniów; • szkolenia, warsztaty, treningi, superwizje, grupy wsparcia umożliwiające samodoskonalenie nauczycieli w zakresie kształtowania cech osobistych, umiejętności interpersonalnych oraz kompetencji zawodowych; • spotkania, szkolenia, warsztaty, konsultacje dla rodziców dotyczące: diagnozy sytuacji edukacyjnej, planów działań wspierających ucznia, planów współpracy nauczyciel – rodzic, przekazu bieżących informacji na temat postępów w nauce i zachowaniu dziecka. • współpraca z osobami i instytucjami prowadzącymi działania diagnostyczne oraz pomocowe (SPPP, specjaliści z różnych dziedzin, lekarze i inni) – spotkania, konsultacje, imprezy.	• Dyrektor • nauczyciele • wychowawcy • szkolni specjaliści	cały rok szkolny zgodnie z planem pracy i potrzebami

Rodzice: 1. Posiadają wiedzę na temat specyfiki rozwoju psychofizycznego dziecka.	• spotkania, szkolenia, warsztaty, konsultacje z nauczycielami, wychowawcami, różnymi specjalistami.	• dyrektor • wychowawcy • szkolni specjaliści	cały rok szkolny zgodnie z planem pracy i potrzebami

Cel strategiczny: Kształtowanie postaw i umiejętności przygotowujących do życia w społeczeństwie

Cele szczegółowe	Formy realizacji wyznaczonych celów	Osoby odpowiedzialne	Termin realizacji
Uczeń: 1. Rozpoznaje i nazywa przeżywane emocje, zna ich wpływ na zachowanie, potrafi je kontrolować. 2. Świadomie wyznacza sobie konkretne cele i zadania, potrafi je hierarchizować oraz budować motywację do ich realizacji. 3. Wybiera konstruktywne, nieagresywne sposoby rozwiązywania sytuacji problemowych. 4. Potrafi funkcjonować w grupie rówieśniczej, posiada umiejętności prospołeczne, takie jak: komunikacja interpersonalna, współpraca w grupie, asertywność i inne. 5. Korzysta z porad i pomocy nauczycieli w przypadku trudności w nauce bądź w celu rozwijania swoich zdolności i umiejętności.	• godziny do dyspozycji wychowawcy i lekcje przedmiotowe; • zajęcia warsztatowe rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne; • zajęcia grupowe na których realizowane są programy profilaktyczne i terapeutyczne; • zajęcia ruchowe i relaksacyjne jako formy umożliwiające redukowanie napięcia emocjonalnego; • zajęcia: dydaktyczno-wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne, rewalidacyjne, terapeutyczne, logopedyczne mające na celu pomoc w pokonywaniu trudności edukacyjnych; • koła zainteresowań.	• dyrektor • nauczyciele • wychowawcy • szkolni specjaliści	cały rok szkolny zgodnie z planem pracy i potrzebami

Nauczyciel: 1. Prawidłowo diagnozuje potrzeby ucznia, rozpoznaje zdolności, jak również genezę trudności szkolnych i zaburzeń zachowania oraz organizuje stosowną pomoc. 2. Wspiera ucznia w nabywaniu przez niego umiejętności prospołecznych i organizuje pomoc w sytuacjach problemowych dotyczących ucznia i jego rodziny. 3. Współpracuje z rodzicami w celu wspierania ucznia, a także niwelowania pojawiających się u uczniów trudności w nauce i zachowaniu. 4. Prowadzi lekcję stosując pracę w grupach i losowy dobór osób do każdej grupy, by umożliwić uczniom lepsze poznanie się.	• zajęcia wychowawczo-profilaktyczne z uczniami (indywidualne i grupowe); • konsultacje ze szkolnymi specjalistami i pracownikami SPPP; • spotkania Komisji Wychowawców Klas; • spotkania nauczycieli w ramach „Forum Wychowawczego”; • bieżące informowanie rodziców o postępach w nauce i zachowaniu dziecka (zeszyty korespondencji, kontakt telefoniczny), spotkania, Dni Otwarte; • konsultacje z osobami działającymi na rzecz dzieci i ich rodzin w ramach następujących instytucji: CWR, MGOPS, Sądy, Policja, Pogotowie Opiekuńcze i inne (wg potrzeb); • szkolenia mające na celu rozwijanie umiejętności wychowawczych nauczycieli.	• dyrektor • nauczyciele • szkolni specjaliści	cały rok szkolny zgodnie z planem pracy i bieżącymi potrzebami

Rodzice: 1. Współpracują z nauczycielami w sprawach dotyczących edukacji oraz opieki i wychowania ich dziecka.	• udział w spotkaniach indywidualnych i grupowych oraz szkoleniach organizowanych przez nauczycieli; • udział w imprezach okolicznościowych z udziałem uczniów, rodziców i nauczycieli; • udział w pracach Rady Rodziców.	• dyrektor • rodzice • nauczyciele	cały rok szkolny zgodnie z planem pracy i potrzebami

Cel strategiczny: Kształtowanie postaw szacunku dla dziedzictwa kulturowego i tradycji

Cele szczegółowe	Formy realizacji wyznaczonych celów	Osoby odpowiedzialne	Termin realizacji
Uczeń: 1. Ma świadomość roli i wartości rodziny w życiu człowieka. 2. Ma poczucie przynależności do rodziny, grupy rówieśniczej, klasy, szkoły, itp. 3. Zna zasady humanitaryzmu i postępuje zgodnie z nimi. 4. Zna i kultywuje tradycje: rodziny, szkoły, regionu, narodu, zjednoczonej Europy. 5. Kształtuje swoją patriotyczną postawę i tożsamość narodową – zna ważne wydarzenia z historii Polski, rozumie i szanuje symbole narodowe., uczestniczy w obchodach świąt narodowych. 6. Kształtuje swoją wrażliwość estetyczną poprzez obcowanie z kulturą i sztuką.	• rozmowy, dyskusje, narady na godzinach do dyspozycji wychowawcy; • imprezy i uroczystości (szkolne i pozaszkolne); • „żywe lekcje historii”; • spotkania z absolwentami; • warsztaty terapii zajęciowej, • wycieczki o charakterze edukacyjno-kulturalnym: do muzeów, kin, teatrów, opery, na wystawy, itp.; • spotkania z ludźmi kultury, sztuki, z przedstawicielami samorządu lokalnego, politykami, działaczami społecznymi.	• dyrektor • nauczyciel • wychowawcy	cały rok szkolny zgodnie z planem pracy i potrzebami

Nauczyciel: 1. Kształtuje u uczniów postawę szacunku dla rodziny oraz kultury i dorobku społeczności lokalnej, regionu, Polski, Europy. 2. Popularyzuje wiedzę na temat zasad humanitaryzmu. 3. Umacnia więzi uczniów ze społecznością szkolną i lokalną. 4. Popularyzuje wiedzę o różnicach kulturowych oraz rozwija umiejętności korzystania z niej w kontaktach z przedstawicielami innych narodowości. 5. Kształtuje u uczniów potrzebę uczestnictwa w kulturze.	• zajęcia edukacyjne; • zajęcia, imprezy, wycieczki mające na celu zapoznanie uczniów z dziedzictwem kulturowym i tradycjami rodziny, społeczności lokalnej, ojczyzny, Europy; • zajęcia i imprezy mające na celu zacieśnianie więzi i integrację członków środowiska szkolnego i lokalnego.	• dyrektor • nauczyciele • wychowawcy	cały rok szkolny zgodnie z planem pracy i potrzebami

Rodzice: 1. Współpracują z nauczycielami w realizacji działań dotyczących kształtowania u uczniów postawy szacunku dla dziedzictwa kulturowego i tradycji.	• udział i współorganizacja imprez i uroczystości organizowanych na terenie szkoły i poza nią.	• dyrektor • rodzice • nauczyciele	cały rok zgodnie z planem pracy i potrzebami

Cel strategiczny: Promowanie zdrowego i bezpiecznego stylu życia

Cele szczegółowe	Formy realizacji wyznaczonych celów	Osoby odpowiedzialne	Termin realizacji
Uczeń: 1. Zna zasady bezpiecznego zachowania i stosuje się do nich podczas lekcji, przerw, gier i zabaw ruchowych, wycieczek szkolnych. 2. Ma poczucie odpowiedzialności za swoje zachowanie. 3. Posiada wiedzę na temat niebezpieczeństw związanych z używaniem substancji psychoaktywnych i podejmuje świadomą decyzję o abstynencji. 4. Posiada wiedzę i umiejętności bezpiecznego korzystania z nowoczesnych technologii informacyjnych. 5. Ma świadomość własnego ciała (zmian fizycznych i psychicznych w okresie dojrzewania) i dba o higienę osobistą, higienę pracy i wypoczynku, kondycję fizyczną;	• zajęcia psychoedukacyjne, wychowawczo-profilaktyczne i terapeutyczne; • zajęcia edukacyjne dotyczące aktywnego uczenia się i organizowania środowiska swojej pracy; dbałości o higienę osobistą; • programy z zakresu edukacji prozdrowotnej (prawidłowe odżywianie, zaburzenia odżywiania: nadwaga, otyłość, anoreksja, bulimia); • zajęcia rozwijające umiejętność krytycznego myślenia w kontekście analizy wpływów rówieśników i mediów na zachowanie. • programy edukacji muzycznej, teatralnej, ekologicznej, filmowej, itp.; • wycieczki turystyczno-krajoznawcze, wyjazdy do muzeów, kina, teatru;	• dyrektor • wychowawcy • nauczyciele • szkolni specjaliści	cały rok szkolny zgodnie z planem pracy i potrzebami

6. Zna zasady zdrowego odżywiania. 7. Posiada wiedzę na temat stresu i zna sposoby radzenia sobie z nim. 8. Potrafi organizować zajęcia umożliwiające, alternatywne wobec zachowań ryzykownych, spędzanie czasu wolnego. 9. Zna zasady pierwszej pomocy przedmedycznej i umie reagować w sytuacji zagrożenia. 10. Wie jaki wpływ na rozwój człowieka ma hałas.	• kółka zainteresowań; konkursy tematyczne, zajęcia i zawody sportowe; • prezentacje filmów edukacyjnych; • prelekcje i pogadanki na temat przepisów BHP, informacje na temat telefonów alarmowych; • zajęcia warsztatowe rozwijające umiejętności praktyczne, np. z zakresu pierwszej pomocy przedmedycznej. • spotkania z przedstawicielami Policji • korzysta ze „strefy ciszy”		

Nauczyciel: 1. Buduje atmosferę otwartości i przyzwolenia na dyskusję, wsparcia i zrozumienia w sytuacji problemowej. 2. Posiada wiedzę i umiejętności z zakresu profilaktyki. 3. Podejmuje działania mające na celu zapobieganie ryzykownym zachowaniom (w tym seksualnym). 4. Propaguje wiedzę na temat zagrożeń zdrowia psychicznego i fizycznego. Wyjaśnia niszczący wpływ hałasu na rozwój człowieka. Zachęca do korzystania ze „strefy ciszy". 5. Upowszechnia wiedzę o prawnych i moralnych skutkach posiadania, zażywania i rozprowadzania środków psychoaktywnych. 6. Kształtuje umiejętności rozwiązywania konfliktów poprzez mediacje i negocjacje. 7. Współpracuje z instytucjami zajmującymi się diagnozą i prewencją zachowań ryzykownych oraz specjalistami pracującymi w szkole.	• zajęcia wychowawczo-profilaktyczne; • terapeutyczne; • spotkania, szkolenia i warsztaty z rodzicami, nauczycielami, szkolnymi specjalistami; • spotkania i konsultacje z przedstawicielem instytucji ds. Przeciwdziałania Alkoholizmowi i Zapobiegania Narkomanii, przedstawicielami PPP, Policji, • „strefa ciszy"	• dyrektor • nauczyciele • wychowawcy • szkolni specjaliści	cały rok szkolny zgodnie z planem pracy i potrzebami

Rodzice: 1. Posiadają wiedzę na temat potrzeb rozwojowych dzieci i sposobach zapobiegania zachowaniom ryzykownym. 2. Współpracują z nauczycielami w diagnozie trudności w zachowaniu dziecka. 3. Wiedzą, gdzie szukać pomocy w sytuacji problemowej związanej z zachowaniem dziecka.	• szkolenia i warsztaty; • treningi umiejętności wychowawczych; • spotkania diagnostyczne ze specjalistami.	• dyrektor • rodzice • nauczyciele • szkolni specjaliści	cały rok szkolny zgodnie z planem pracy i potrzebami

Cel strategiczny: Edukacja społeczna

Cele szczegółowe	Formy realizacji wyznaczonych celów	Osoby odpowiedzialne	Termin realizacji
Uczeń: 1. Zna i rozumie potrzeby i problemy osób starszych, chorych, niepełnosprawnych. 2. Jest wrażliwy na krzywdę innych ludzi oraz zwierząt. Jego postawę cechuje otwartość i chęć pomocy. 3. Posiada wiedzę na temat niebezpieczeństw związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, sposobów walki z uzależnieniem oraz wie, gdzie szukać pomocy w sytuacjach zagrożenia. 4. Posiada wiedzę z zakresu ochrony środowiska naturalnego człowieka i podejmuje działania proekologiczne. 5. Posiada wiedzę dotyczącą zagrożeń cywilizacyjnych oraz umiejętności właściwego zachowania się w przypadku kontaktu z niebezpiecznymi przedmiotami i substancjami.	• rozmowy, pogadanki na godzinach wychowawczych; • uczestnictwo w akcjach charytatywnych i konkursach o tematyce społecznej; • organizowanie wolontariatu; • szkolenia na godzinach do dyspozycji wychowawcy; • udział w konkursach, kampaniach, happeningach na rzecz ochrony przyrody i środowiska naturalnego człowieka; • prelekcje przedstawicieli Policji; • zapoznanie z instrukcjami dotyczącymi procedur działania w sytuacji zagrożenia; • udział w próbnej ewakuacji budynku szkoły; • zaznajomienie uczniów z Konwencją o Prawach Dziecka i innymi dokumentami (w tym statutem Szkoły) określającymi prawa i obowiązki dziecka/ucznia;	• dyrektor • nauczyciele • wychowawcy • szkolni specjaliści	cały rok szkolny zgodnie z planem pracy i potrzebami

6. Zna swoje prawa i obowiązki oraz zasady i normy obowiązujące w szkole oraz konsekwencje związane z ich nieprzestrzeganiem. 7. Posiada wiedzę z zakresu prawa dotyczącego postępowania w sprawach nieletnich.			
Nauczyciel: 1. Popularyzuje wiedzę uczniów nt. ich praw i obowiązków. 2. Uwrażliwia na potrzeby i problemy ludzi, a także zwierząt. 3. Posiada wiedzę i umiejętności z zakresu profilaktyki i przekazuje ją uczniom. 4. Współpracuje z instytucjami zajmującymi się diagnozą i prewencją zachowań ryzykownych oraz specjalistami pracującymi w szkole. 5. Potrafi stosować odpowiednie środki zaradcze w sytuacji kryzysu.	• egzekwowanie od uczniów przestrzegania ustalonych zasad i norm postępowania, a także konsekwencji w przypadku ich łamania. • szkolenia (kursy, warsztaty, WDN) z zakresu profilaktyki; • stosowanie strategie działań wychowawczych, zapobiegawczych i wobec dzieci zagrożonych uzależnieniem"; • realizacja programów profilaktycznych dotyczących uzależnień, agresji i przemocy, zdrowego stylu życia.	• dyrektor • nauczyciele • wychowawcy • szkolni specjaliści	cały rok szkolny zgodnie z planem pracy i potrzebami

Rodzice: 1. Posiadają wiedzę na temat potrzeb rozwojowych dzieci i zapobiegania zachowaniom ryzykownym. 2. Posiadają wiedzę na temat substancji psychoaktywnych, zagrożeń uzależnieniem. 3. Wiedzą, gdzie szukać pomocy w sytuacji kryzysowej	• spotkania z wychowawcami; • szkolenia prowadzone przez specjalistów.	• dyrektor • wychowawcy • szkolni specjaliści	cały rok szkolny zgodnie z planem pracy i potrzebami

V EWALUACJA SZKOLNEGO PROGRAMU WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNEGO

Ewaluacja Szkolnego Programu Wychowawczo-Profilaktycznego ma za zadanie systematyczną diagnozę, analizę i ocenę podejmowanych działań wychowawczych i profilaktycznych. Dokonywana jest na bieżąco poprzez:

- monitoring podejmowanych działań oraz ich efektów wychowawczych i rozwojowych,
- diagnozę występujących w szkole trudności wychowawczych,
- analizę podejmowanych interwencji psychologicznych i pedagogicznych,
- analizę dokumentacji pedagoga, psychologa i wychowawców klas w zakresie kontaktów z rodzicami,
- analizę spójności planów wychowawczych poszczególnych klas, z założeniami programu,
- analizę skuteczności prowadzonych oddziaływań terapeutycznych i programów profilaktycznych,
- analizę tematyki szkoleniowych Rad Pedagogicznych,

Ewaluację Szkolnego Programu Profilaktyki prowadzi Zespół ds. Pomocy Psychologiczno - Pedagogicznej we współpracy z nauczycielami i rodzicami.

Opracowanie: : Małgorzata Pierożek, Anna Mazur, Beata Kurzdym, Dorota Pytel